

# ÇOCUKLARINIZI YETİŞTİRİRKEN ÜÇ TEMEL PRENSİBE UYUN

*Eûzübillâhimineşşeytânirracîm.*

*Bismillâhirrahmânirrahîm*

*Esselatu vesselamu ala seyyidil evveline  
vel ahirin. Ve Şefiil müznibin Muhammedîni  
Mustafa Ve âlihi ve sahbihi ve men tebihu bi  
ihsanin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd:*

*Fa'lemû eyyühe'l-ihvân fe-inne efdale'l-  
hadîsi kitâbu'llâh ve efdale'l-hedyi hedyü  
seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve  
sellem ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ ve kül-  
le muhdesetin bid'atün ve külle bid'atin  
dalâletün ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-  
nâr ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi  
sallallahu aleyhi ve âlihî selleme ennehû kâl:*

«أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى خِصَالٍ ثَلَاثٍ: عَلَى حُبِّ نَبِيِّكُمْ،  
وَحُبِّ أَهْلِ بَيْتِهِ، وَعَلَى قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ، فَإِنَّ حَمَلَةَ  
الْقُرْآنِ فِي ظِلِّ اللَّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ مَعَ أَنْبِيَائِهِ  
وَأَصْفِيَائِهِ»

*Eddibû evlâdeküm alâ hısâlin selâsin:  
Alâ hubbi nebiyyiküm ve hubbi ehli beytihi  
ve alâ kırâati'l-Kur'âni fe-inne hamelete'l-*

*Kur'âni fî zıllillâhi yevme lâ zılle illâ zılluhu  
me'a enbiyâihi ve asfiyâihi.*

*Sadaka resûlullâh fî mâ kâl ev kemâ kâl.*

Çok aziz ve muhterem cemaat-i müs-  
limîn!

Allahu Teâlâ hazretleri cümlemizden razı  
olsun. İbadetlerimizi kabul eylesin. Cuma  
gecemizin hayırlı geçmesini nasip eylesin. Bu  
nurlu gecenin hayrından, feyzinden, bereke-  
tinden; bu mübarek gündüzün rahmetinden  
istifade etmeyi cümlenize Rabbimiz ihsan  
eylesin. Cuma gününün dua ve ibadetlerin  
kabul olduğu saatinde dua ve ibadet edip  
muradına erenlerden eylesin.

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim!

Yeri göğü, insi cinni yaratan Rabbimize;  
üzerimize hadsiz hesapsız nimetlerini saçan  
Ekremü'l-ekremîn olan Hâlık'ımıza sonsuz  
hamd ü senâlar olsun.

Onun âlemlere rahmet olarak gönderdi-  
ği, numune insan, örnek insan, en büyük in-  
san, gelmişlerin geleceklerin efendisi, Musta-  
fa'sı, seçkin kulu, Ahmed ü Mahmud u Mu-  
hammed-i Mustafâ'sına sonsuz salât ü selâm  
olsun.

Sözlerin en doğrusu, en güzeli Kur'ân-ı Kerîm'dir. Yolların en sağlamı, en doğrusu, insanı cennete götüren yol Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yoludur. Rabbimiz bizi Kur'ân-ı Kerîm'den, Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesinden ayırmasın. Sünnet-i seniyye-i nebeviyyeyi bu asırda temsil eden, yaşayan; ihyâ eden, yaşatan has müslümanlardan olmayı Rabbimiz cümlemize nasip eylesin.

Sözlerin en güzeli, onun hadîs-i şerîfleri olduğu için her ayın 20'si civarındaki üçüncü perşembe gecesi kardeşlerimizin icraatı üzerine hadîs-i şerîf okuyalım diye müftü efendinin müsaadesi ile layık olmadığımız halde bu nice büyük alimlerin oturduğu, büyük, mübarek cemaatlere hitap ettiği kürsüde sizlere hitap edeceğim. Her ayın 20'si civarındaki perşembe gününde gelip Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerini okumaya gayret edeceğim. Aşağı yukarı bir saat kadar konuşmamız sürer. Sonra hatim duamızı yaparız.

Cuma gecesinin ilk başlangıcını cemaatle namaz kılmış olarak ihyâ ettikten sonra sabah namazında da camide olmak dileğiyle, te-

mennisiyle evlerimize dağılır, öteki ibadetlerimizi yapar, istirahatlerimize geçeriz.

Hadîs-i şerîf, Hz. Ali *radiyallahu anh ve keremallahu vecheh* hazretleri tarafından rivayet edilmiş. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, bu çok dikkat çekici olan hadîs-i şerîfde bizlere emir buyuruyor ki;

*Eddibû evlâdeküm alâ hısâlin selâsin.*

“Evlatlarınızı üç ana prensip üzerine yetiştirin. Çocuklarınızı yetiştirirken üç ana prensibi göz önünde bulundurun, ona uygun bir tarzda evlatlarınızı yetiştirin.”

1. *Alâ hubbi nebiyyiküm.* “Evlatlarınızı; size Allah’ın vahiylerini bildiren, emirlerini, yasaklarını size öğretmekle vazifeli olarak Allah tarafından gönderilmiş olan şu Peygamberiniz’in sevgisi üzerine yetiştirin.”

Evlatlarınızı öyle bir terbiye ile terbiye edip öyle bir eğitimden geçirin ki o çocukların en çok sevdiği kimse Resûlullah olsun. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* olsun. Peygamber deyince sevgiler yürekleri eritir, gözleri yaşarır. Evlatlarınızı böyle yetiştirin.

2. *Ve hubbi ehli beytihi.* “Resûlullah’ın ailesi efradının sevgisi ile de yetiştirin.”

Resûlullah'ı da sevsin çevresini de sevsin. Onun sevdiği yakınlarını, akrabasını, aile efradını da sevsin.

3. *Ve alâ kırâati'l-Kur'âni.* "Kur'ân-ı Kerîm'i okumak üzere yetiştirin."

*Fe-inne hamelete'l-Kur'âni fî zıllillâhi.* "Çünkü Kur'ân-ı Kerîm'i öğrenip Kur'ân-ı Kerîm'in ehli olabilmış olan kimseler bu dereceye çıkabilmiş mübarek insanlar, bahtiyar kullar Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde olacaklar." *Yevme lâ zılle illâ zılluhu me'a enbiyâihi ve asfiyâihi.* "Kur'an ehli olan kimseler başka gölgenin olmadığı günde Allah'ın peygamberleri ile safî, seçkin kulları ile Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde olacak."

### a. **Rasûlullah Sevgisi**

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sevgisi dinimizin direğidir. Dinimizin en önemli inancı, can damarıdır. İnanç noktasıdır.

Bir insan dese ki; "Kâinatın bu intizamının, şu mükemmelliğin, şu tıkır tıkır saat gibi çalışan sistemin kendi kendine olamayacağına aklım erdi. Muhakkak yaratan var. Bu hücreler, bu atomlar, bu yıldızlar, bu gezegenler,

bu gök sistemleri, şu matematik intizam, şu kanunlar, şu ilahî kanunlar, mevsimler, zamanlar... Belli bir intizam var. Bu intizamı, bu düzeni kuran bir yaratan var. Kabul, kabul ettim. Zaten büyük alimlerin hepsi kabul etmişler. Binaenaleyh, ben de bunun bilimsel bir gerçek olduğunu anlıyorum. Tahsilim müsait, kafam bu gerçekleri sezecek durumda. Tamam, Allah'ın varlığını kabul ettim; ama gayrıyla tanımadım.”

Tanımazsan Allah'ın sevdiği bir kulu nasıl olacaksın, ne yapacaksın? Amerikalılar gibi mi hareket edeceksin, Fransızlar gibi mi hareket edeceksin, Budistler gibi mi hareket edeceksin, Japonlar gibi mi olacaksın, Hintliler gibi mi olacaksın be adam, nasıl yaşayacaksın? Hayatını nasıl süreceksin, sözünü nasıl ayarlayacaksın? Hareketini nasıl ayarlayacaksın, hangi ahlâkı benimseyeceksin, hangi yolda yürüyeceksin?

Sanki minnet eder gibi, sanki çok büyük iş yapmış gibi!..

Sen Allah'ı istersen kabul et ister kabul etme; güneş balçıkla sıvanır mı? Sen gözünü istediğin kadar kapat, güneş dışarıda pırıl

pırıl parlıyor. Elbette Allah'ın varlığını kabul edeceksin.

Resûlullah'ı kabul etmek neden?

Allah'ın emirlerini sana getirdiği, hayat yolunun nasıl yürünmesi gerektiğini sana o öğrettiği için! Sana Allah'ın rızasını kazanma yollarını o bildirdiği için şaşkın adam! Sen nasıl vazgeçebilirsin Allah'ın elçisini dinlemekten, sevmekten, ona tâbi olmaktan? Onu nasıl tanımazsın, nasıl yolunu bulacaksın şaşkın adam? Allah'ın iyiliğini anlamaz mısınız? Allah'ın “âlemlere rahmet” diye vasıflandırdığı peygamberi sevmeyiz misin? Onu tanımaz mısınız, onun yolundan gitmeyiz misin? Onun sözünü merak etmeyiz misin? Nasıl bir elçi, ne söylemiş acaba?..

Sana akıl veren, etrafındaki kâinatı, gökleri, yıldızlarla bezeyen, eşsiz, derin fezayı yaratan, yeryüzünü, dağları, meyveleri, çiçekleri, bolluğu, bereketi, güzellikleri -ki dünyanın her yerinden turistler seyretmeye geliyor- yaratan kâinatın sahibi acep sana ne haber gönderdi. Merak etmeyiz misin, onun elçisini dinlemeyiz misin? Onun elçisinin söylediği talimatın ne olduğunu öğrenmeyiz düşünmeyiz misin?

Peki, kabul. Allah'ı kabul ettin. O zaman Allah'ın kitabını kabul edeceksin. Kur'ân-ı Kerîm'i kabul edeceksin.

“Kur'ân-ı Kerîm'i kabul ettin mi?”

“Ettim, tabii. Madem Allah'ın kelâmıdır, kabul ettim.”

O zaman Kur'ân-ı Kerîm'i okursan, Kur'ân-ı Kerîm sana zaten Resûlullah tarafından getirildi. Zaten Allah *celle celâlüh ve amme nevâlüh* hazretleri hitaba o liyakatli olduğu için vahyini ona indirdi de Kur'an'ını bile sana o bildirdi. Sen Kur'ân-ı Kerîm'i okuduğun zaman da sana âyet-i kerîmesinde buyuruyor ki;

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾

*Kul in küntüm tuhibbûnallâhe fe'ttebî'ûnî yuhbibkümüllâhu.*<sup>1</sup> “Ey insanlar! Eğer Allah'ı seviyorsanız, o iddiadaysanız benim Resûlüme tâbi olun ki Allah da seni sevsin!” buyuruyor.

“Ben Allah'ı tanıyorum. İnanırım, biliyorum. Hürmetim, saygım vardır. Kâinatın yaratana inandım.” diye sana gelen nimetlerin

---

<sup>1</sup> 3/Âl-i İmrân, 31.



sahibini bildin de ona karşı bir sevgi ve minnettarlık duygusu içindeysen mutlaka onun emri işte budur.

Onun için hepimizin, camii dolusu insanların, caminin dışındaki müslümanların, dünyanın muhtelif ülkelerine dağılmış insanların, âlimlerin, profesörlerin, halkın, avamın, tüccarın, herkesin Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i bilmesi lazım.

Evladlarımızı da onu sevecek tarzda yetiştirmemiz lazım.

Peki, Resûlullah'ın sevgisine göre nasıl yetiştireceğiz? Ne yaparsak evladımız Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i sever?

Muhterem kardeşlerim!

Biz hocalık yaptık. Sizler de çoğunuz talebelik yapmışsınızdır. Bir dersi insana hocası sevdirebilir. Hoca sevdirebilir. Hoca çok kabiliyetlidir, çok meziyetlidir. Talebeye o kadar tatlı anlatır ki konuyu talebe sever. Öyle bir güzel konu olur ki hocası beceriksizdir, önüne ders notlarını açar. Tıkır tıkır okur, dersin içine hiç bir heyecan katmaz...

Sevdiren hocadır! Evladına Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i sevdirmek, sana vazife olarak verilmiş!

Sende evladına Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sevdirecek hocalık meziyeti var mı, sen Resûlullah'ı sevebildin mi, tanıyabildin mi?

Gaziantep'e gittim. Müftü efendiye uğradım:

Selamünaleyküm. İçeri girdim, birisi varmış. Tanıştırdı. Adam, tir tir titriyor. Genç bir adam; "Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i gördüm rüyamda!" diyor, tir tir titriyor. Gece Resûlullah'ı görmüş. Sabah soluğu müftü efendinin makamında almış. Heyecanından, aşkından, şevkinden tir tir titriyor.

Resûlullah'ı sen sevebildin mi, sen rüyanda görebildin mi, sen kendine Resûlullah'ı hoşnut edebilecek bir yol çizebildin mi? Sen Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in razı olduğu bir ümmet hâline gelebildin mi?..

O zaman iş kendimizden başlıyor. O zaman ilk önce kendimize bir dönmemiz icap ediyor. Hocamız birinci rekâta; "Allah'a ve Resûlü'ne itaat edin! Onlardan sırtınızı çevirip dinden, imandan uzaklaşıp başka yollara gitmeyin! *Semi'nâ ve ata'nâ*, 'Allah'ın ahkâmını, emirlerini işittik. Kur'ân-ı Kerîm'ini, tebligâtını, şeriati işittik ve itaat

ettik.’ deyip de işitmeyenlerden, tutmayanlardan olmayın!” diye okuyor. Âyet-i kerime-  
de;

﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا

يَسْمَعُونَ﴾

*Ve lâ tekûnû ke’llezîne kâlû semi’nâ ve hüm lâ yesme’ûn.*<sup>2</sup>

İşittik deyip de işitmeyenlerden olmak lazım. İşitince anlayıp kavrayıp mucibince amel edicilerden olmak lazım. Aksi takdirde şu yeryüzünde insanların en kötüsü değil, mahlûkatın en kötüsü olursun. Yeryüzünde yere ayak vurup hareket eden bütün varlıkların, canlıların her çeşidinin en aşağısı olur insan.

Onun için Resûlullah sevgisine ilk önce kendimizin araştırıp bulmamız icap ediyor.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Burada öyle karmaşık meselenin içine giriyor ki insan, neresinden girilecek, neresinden çıkılacak?

---

<sup>2</sup> 8/Enfal, 21.

Bunun ilk adımı yanlış tutturulmuş istikameti bırakmak, yönü hakka dönmektir. Tevbe etmektir, ilk önce kul tevbe edecek:

“Yâ Rabbi! Şimdiye kadar bir ömür sürdüm ama ne senin rızanı düşündüm ne Resûlullah’ı düşünmeye fırsat bulabildim ne Kur’an okuyabildim! Bir geçim gailisi, bir gürültü patırtı; bir de baktım şu yaşa gelmişim.”

“Kur’an okumasını bilmem hocam. Aramızda benim yüreğimin içindeki derde şimdiden parmağınızı bastın. Kur’an okumasını bilmem... Fâtiha’yı doğru düzgün okuyamam. Arada sırada namaz kılarım, Cuma’mı kaçırmamaya çalışırım. Başlıca dinî bilgiler kulaktan dolma; rahmetli anam ne söylemişse muhterem hocam ilkokuldayken mahalle mektebine giderken yaz tatillerinde ne anlattıysa o...”

Umumiyetle bu tarzda oluyor. Dünya telaşına dalmış oluyorlar. Âhireti unutmuş oluyorlar.

İnsanın ilk işi, yanlış yolu bırakıp doğru yola gelmesidir. Buna tevbe denir. Tevbe demek, “dönmek” demek. İlk önce insanın

yönünü hakka dönmesi lazım. Şeyh Sâdî hisse-  
li bir şekilde *Gülistân*'da Farsça;

“Hacı Efendi! Korkarım bu gidişle sen  
hacca varamayacaksın!”

Neden?

“Yönünü ters istikamete dönmüştün, ku-  
zeyeye gidiyorsun da ondan! Yönün o tarafa  
doğru iken hac bu tarafta iken nasıl varacak-  
sın?”

İnsanın yönünü döndürmesi lazım. Bir in-  
san sıdk ile yönünü döndürürse; “Hocam, ben  
içki içerdim; gazino işletirdim, kumar oyna-  
tırdım. Gençliğimi çok yanlış yollarda harca-  
dım, çok günahlar işledim. Günah deryasına  
daldım. Boyumu aştı günahlar.” yönünü dön-  
dü mü Allah sever. Yönünü hakka döndün mü,  
pişmanlık duydun mu Allah sever. Peygamber  
*sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri müjde-  
liyor ki;

“Kulun içine, işlediği günden dolayı  
pişmanlık ateşi düştü mü, içi yanmaya başladı  
mı diline *Estağfurullah* sözünü, *Etübü ileyh*  
sözünü, ‘Tevbe yâ Rabbi!’ sözünü getirmeden  
Allah affeder.”

Daha diline *Estağfirullah* sözünü getirmeden, telaffuz etmeden Allah affeder; çünkü Allah gönüllere bakıyor.

﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ﴾

*Va'lemû ennallâhe yuhûlu beyne'l-mer'i ve kalbihi.*<sup>3</sup>

Gönüllerini görüyor; kullarının içinden geçen niyetlerini biliyor.

“Bu kulum pişman oldu, yapmamaya azmetti. Günahlarından nâdim oldu, o zaman affederim.”

Göreceksin, yönünü döneceksin, tevbe edeceksin. Peygamber Efendimiz bildiriyor, Şeytan *aleyhillâne* demiş ki;

“Ben Allah’ın kullarını şaşırtıp azdırıp saptırıp günahlara bulaştırmak suretiyle mahvettim, helâk ettim. Kulları hak yoldan ayırdım. Nice günahlara batırttım. Terk ettim. Onları mahvettim. Onlar da beni tevbe ve istiğfar ederek mahvettiler.”

Neden mahvoluyor?

*Tevbe yâ Rabbi! Estağfirullah yâ Rabbi!..*

---

<sup>3</sup> 8/Enfal, 24.

Kul ağlayıp sızlayıp pişman olup tevbe etti mi Allah affediyor da şeytan ona hasedinden mahvoluyor. “Ben kibrimden tevbe etmedim. Allah’ın rahmetinden kovuldum. Allah’a âsi geldim. Bu Âdemoğlunu günaha bulaştırdığım halde yine tevbe etti. Yine Rabbinin affını kazandı!” diye o da oradan helak oluyor.

Onun için ilk işimiz; ne kadar günahkâr olsak ne kadar cahil olsak ne kadar suçlu olsak şimdiye kadarki hayatımız kapkara, mâzimiz kapkara olsa, çaresiz olsak, tutulacak yanımız kalmamış olsa tutacak dalımız kalmamış, yatacak yerimiz kalmamış olsa çaremiz nedir?

Hakka dönmektir!

“Yâ Rabbi! Kapına geldim, suçluyum. Tamam, itiraf ediyorum. Dilersen öldür, dilersen bırak. Affet yâ Rabbi, kapına geldim. Bir âsi, mücrim kulunum!..” diye kul, Rabbinin kapısına gelirse “Bizim bu dergâhımız ümitsizlik dergâhı değil!” buyuruyor. İnsan bu kapıdan mahrum dönmez. O kapıya gelirse o kapıdan mahrum dönmez. O bakımdan ilk işimiz, bir kere iyi bir hoca olmak için, evladımıza iyi bir örnek olmak için tevbe edelim.

“Tevbe yâ Rabbi! Bilerek bilmeyerek işlediğimiz günahları affet yâ Rabbi!” diyelim. Bildiklerimiz için gözyaşı dökelim, tevbe edelim.

Ondan sonra Allah’ın emirlerini öğrenip buyruklarını tutmaya azmetmek lazım. Yarından itibaren hatta şu duyduğumuz saatten itibaren; “Yâ Rabbi; senin istediğin gibi kul olacağım. Şimdiye kadar yanlış bir gaye tutturmuşum. ‘Ticaretimi şu noktaya getireyim diye çalışmışım. Şu işimde şu şeyi elde edeyim, şu dünyalığa sahip olayım...’ diye çalışmışım. Bundan sonra ana gayem; senin rızanı kazanmak olacak yâ Rabbi! Senin rızanı kazanmak için ne yapmak gerekiyorsa ona razıyım!..” diye azmetmek lazım.

Sonra Allahu Teâlâ hazretlerini çok zikretmek lazım. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki;

«أَحَبُّ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ أَرْبَعٌ: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ

لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ. لَا يَضُرُّكَ بِأَيِّهِنَّ

بَدَأْتَ. ش، حم، م، ح، ط، عَنْ سَمُرَةَ بِنِ جُنْدُبٍ.»

*Ehabbu’l-kelâmi ilallâhi erba’un:*

*Sübhânallâhi ve’l-hamdü lillâhi ve lâ ilâhe*



*illallâhu va'llâhu ekber. Lâ yadurruke bi-eyyihinne bede'te.* "Allahu Teâlâ hazretlerinin en çok sevdiği sözler dört tanedir."

## **b. Allah'ın Çok Sevdiği Dört Zikir**

Allah bu sözleri çok seviyor, nedir bu dört söz?

"Birisi *Sübhânallah*'tır. Birisi *Elhamdülillah*'tır. Birisi *Lâ ilâhe illallah*'tır. Birisi *Allahu ekber*'dir."

Hangisinden başlarsan başla bir sıralama söz konusu değil, bu dört sözü Allah çok seviyor.

Neden çok seviyor?

*Sübhânallah* sözü; "Yâ Rabbi! Her türlü noksandan münezzehsin. Her şeyi tam, her şeyi güzel. Her şeyi bilirsin. Her şeye kâdirsin, her işin hikmetlidir. N'eylersen güzel eylersin. Eksikten, kusurdan münezzehsin, pâksın!.." demek oluyor. Çok ulu bir sözdür, mizanı doldurur. Yerin, göğün arasını doldurur. Bir insan mânasını düşünerek *Sübhânallah* dedi mi onun sevabı yerin göğün arasını doldurur.

*Elhamdülillah* demek; "Yâ Rabbi! Senin verdiğin nimetlere, sıhhatlere, âfiyetlere, lütuflara, her hâlimize, senin üzerime kattı-

ğın türlü türlü ihsanlara, ikramlara hamd olsun.” demektir. İnsanın Allahu Teâlâ hazretlerine karşı minnettarlık duygusu ve O’nun her şeyinin güzel olduğunu anladıktan sonra ona karşı övgüsü medh ü senâsıdır *Elhamdü lillah* sözüdür. Bu da Allah’ın çok hoşuna gidiyor. En çok sevdiği sözlerdendir.

Demek ki biz Allah’ın her şeyinin mükemmel, her şeyin tam olduğunu Esmâ-i Hüсна sahibi olduğunu, her işinin her bakımdan mükemmel olduğunu bileceğiz. Ona övgü, şükür, sevgi ve sena duygusu içerisinde olacağız. Bu iki kelime onu ifade ediyor.

*Lâ ilâhe illallah.*

İşte Allah’ın en çok sevdiği sözlerden birisi de: *Lâ ilâhe illallah*; “Ancak Allahu Teâlâ hazretleri var. Gayri mâbut, ilah yok; gayrısı yok, sadece Allah var!”

Bunca insanın, bunca şaşkının, bunca müşrikin, bunca kâfirin yaptıkları ne?

Cahillik, cahillik, cahillik... Allah’tan gayrısı yok, sadece Allahu Teâlâ hazretleri var. Yeri göğü yaratan sadece O. Eşi yok, şerîki yok, nazîri yok. Dengi yok, benzeri yok.

*Lâ ilâhe illallah* sözünün mânasının derinliğini tasavvuf kitaplarını okuyanlar biraz

anlayabilir. Tasavvuf yolunda biraz yürüyenler anlayabilir. Derinliğine daldıkça daha da derine gider. Daha da ince mânaları çıkar. *Lâ mâbude illallah* gibi düşünür insan. Sonra “Her türlü hacetler ancak onun kapısında reva olur. Her türlü ihtiyacı ancak Allah giderir.” diye onun samediyetini, samedâniyetini düşünür. *Kul hüvallahü ehad*; tekliğini düşünür. *Allâhü’s-samed*; her ihtiyacın onun tarafından verildiğini, hâll edildiğini düşünür. Başka kapının olmadığını anlar. Fâtîha’daki; *İyyâke nâ’büdü ve İyyâke nestaîn*, “Başkasına değil yâ Rabbi ancak sana ibadet ederim. Ancak senden yardım isterim. Kimseye ne eğilirim ne yüzüymü dökerim ne serfürû ederim. Ne eyvallah derim. Sana dayanırım, güvenirim. Gayrıya, cihana meydan okurum. Cümle cihan halkı karşıma gelse alimallah gözümü kırpmam.” [demek].

Düşmanlar toplandı, ordu ile geliyorlar. Müslümanlar ne dedi?

“Allah bize yeter, gelirlerse gelsinler.

*Felek her türlü esbâb-ı cefâsın toplasın gelsin*

Daha ne getirebilirlerse getirsinler nâmertler!”

*Dönersem kahpeyim millet yolunda bir azîmetten*

diyor şair.

O ton ile, kuvvet ile; *Hasbünallah ve ni'mel vekîl*. "Allah bize yeter."

"Tek başınasın be adam!"

Tek başınayım ama Allah'ın kuluyum, Allah'a dayanmışım; Allah beni koruduktan sonra ötekiler ne yapacak?

"Yahu fazla iddialı konuşmuyor musun?"

Hayır. İnsanlardan en kuvvetlisi Allah'a dayanandır. Vallahi Allah'a dayanan insan karşısındaki adamın saraylarının surlarını çatır çatır yıkar. İbrahim *aleyhisselam*'a koca bir devletin ordusu zarar verebildi mi? Tek başına;

"Ben sizin putlarınıza tapmıyorum." dedi. Onunla da yetinmedi. "Ben sizin bu saçma sapan taptığınız putların hepsini parçalayacağım!" da dedi.

Sen diyebiliyor musun? Sen başkalarının putlarının karşısına çıkıp; ateşle barut yan yana, sevap ve günah yan yana, iyi ve kötü yan yana; kılın kırırdamıyor. Nerede sende İbrahim *aleyhisselam*'daki celâleti? İbret almak lazım değil mi? O senin peygamberinin

dedesi değil mi, hak peygamberlerden birisi değil mi, niye bâtılın karşısında onun gibi kahramanlaşmıyorsun, niye onun gibi sağlam durmuyorsun, niye “Ben de senin putlarını kırarım?” demiyorsun?

“Diyalog... Diyalog...”

Küfürle diyalog mu olur, Hristiyanlıkla diyalog mu olur?!.. O bâtıl, bu hak! Hakla bâtılın diyalogu mu olur? Ancak hak geldi mi bâtıl zâyî olur, def olur, yıkılır gider. Sadece hak vardır, gayrı yoktur.

O bakımdan *lâ ilâhe illallah* sözünün derin derin, ince ince mânaları vardır. Allah’tan gayrı mahlûk yok, mânasına gelir. Allah’tan başka maksud yok, mânasına gelir. Kul düşündükçe düşündükçe içindeki iman, kalbini doldurur; nurlandırır nurlandırır nurlandırır. Kâinat bir tarafa, mâsiva bir tarafa; bu kul bir tarafa! Rabbine sımsıkı dayanır.

Allah; bize o kuvvetli imanı versin.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Demek ki Allah’ın sevdiği sözler madem bunlarmış, o zaman bizim de Allah’ın sevdiği gibi konuşmaya başlamamız lazım. Tevbe edeceğiz, tesbih çekeceğiz. Zikredeceğiz...

Şu bizim mübarek hemşerimiz Süleyman Çelebi, o ârif zat boşuna mı söylemiş:

*Bir kez Allah dese aşk ile lisân*

*Dökülür cümle günâh misl-i hazân*

Hadîs-i şerîfi tercüme etmiş, o söz, hadîs-i şerîfin tercümesidir.

“İnsan bir kere aşk ile *Allah* dedi mi günahları hazan yaprağı gibi sapır sapır dökülür.”

*Allah* dediği zaman içinden aşk ile şevk ile *Allah* dedi mi günahı kalmaz. Daha başka *Allah Allah* dedikçe, daha başka zikrettikçe, tesbih ettikçe Allahu Teâlâ hazretlerinin sevgisi gönlünü yıkar, temizler. Parlatır, nurlandırır nurlandırır. Ondan sonra gerçekleri görmeye başlar.

### c. Zikrullahın Etkileri

Muhterem kardeşlerim!

İnsanın dinî bilgisini artırması lazım. Herkesin ilimden nasibi aynı değildir. Herkes âlim olamaz, olamıyor. Olamayacak, bu da bir gerçek. Ama şu da bir gerçek ki Elif’i görse mertek sanacak bir insan bile cennete girebilir. Dağdaki çoban bile cennete girebilir. Hiç okuma-yazma bilmeyen ümmî bir insan bile cennete girebilir.

Neden?

Çünkü Allahu Teâlâ hazretleri;

﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ

سَلِيمٍ﴾

*Yevme lâ yenfe'u mâlun ve lâ benûne illâ men etâllâhu bi-kalbin selîm.*<sup>4</sup>

İnsanın kalbine bakıyor. Selim bir kalp sahibi oldu mu Allah insanın vücuduna bakmaz. Büyük olmasına bakmaz, mevkiine bakmaz. Kafasının içindeki bilgilerin, bilgi yığınının büyüklüğüne, çokluğuna bakmaz. Kalbinin safîliğine, temizliğine, nurluluğuna bakar. Kalbi nurlu olan, ahlâkı güzel olan, huyu yumuşak olan insanlara da iyilik duygularıyla, sevgi duygularıyla dolu olan dağdaki bir çoban, bir ümmî insan cennete girer de beş tane fakülte bitirmiş, bir allame, ayaklı kütüphane paldır küldür cehenneme yuvarlanır.

Neden?

Bu bilgi ile amel işlemedi de ondan, bildiğini tutmadı, Allah'ın buyruğunu işlemedi de ondan cehenneme yuvarlandı. Allahu Teâlâ hazretleri insanı bilgisi ile ölçmüyor.

---

<sup>4</sup> 26/Şuarâ, 87-88.

Kalbinin temizliği ile ölçüyor, ahlâkı ile ölçüyor. Öteki kullara merhameti ile ölçüyor, sevgisi ile ölçüyor.

Günahkâr kadın ne demek?

Namusunu satmış, namusunu ayaklar altına almış, kötü yola düşmüş bir kadın; bir kuyunun başına gelmiş. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri; sahih hadîs-i şerîfle rivayet ediliyor. O kuyunun başına geldiği zaman suya ipi sarkıtmış veya tutuna tutuna kuyuya inmiş. Oradan suyu içmiş, dışarıya çıkmış. Dışarıda bir köpek dilini sarkıtmış. Susuzluktan canı çıkacak hâle gelmiş, kuyunun başında. Kova yok, su içme imkânı yok. Su orada, hayvan burada! Tabii Suudi Arabistan'ın veya Orta Şark'ın sıcaklarını hacca gidenler bilirler. Oralarda sıcak, insanı mahvedici bir sıcak olur.

Muhterem kardeşlerim!

O kadıncağız, o kötü kadın o köpeğın hâline acımış. “Ben indim, şimdi kana kana bu sudan içtim. Bu köpek içemeyecek.” demiş. Pabucunu çıkartmış, Başörtüsünün ucunu pabucuna bağlamış. Suyu sarkıtmış, pabucunun aldığı kadar suyu yukarıya çekmiş.



Köpek ondan yalamış yalamış. Susuzluğunu gidermiş.

Ağzı bozuk bir insan bir kimseye kızdı mı ne der?

“Köpek!” der. Hayvan ismi söylenecek oldu mu ilk sevilmeyen hayvan olarak hemen o zavallı hayvanın adı gelir. Herkes karşısındakine kızdığı zaman hakaret olarak onu söyler. Hiç öyle makbul bir hayvan sayılmıyor; hatta bazıları da hastalık falan taşıyor. Eğer bir ihtiyaç yoksa ev bekçiliği gibi, sürü bekçiliği gibi bir sebep yoksa beslenmesi de uygun olmuyor. Evde köpek olduğu zaman, suret, resim olduğu zaman eve melek girmiyor. Öyle bir hayvan, çok makbul bir hayvan değil ama canı var. Canı var, duygusu var.

Can çıkmayınca da insanların arzuları vardır. İnsanların üzüntüleri vardır. Sıkıntıları vardır. Hayvanların da bazı şeyleri vardır. O zavallı hayvancağızın o susuzluğuna merhamet etti diye Allah O kötü kadına mağfiret eylemiş. Affeylemiş, Peygamber Efendimiz bu sözün sahibi. Peygamber Efendimiz bildiriyor bunu. Onun için insanın kalbini düzeltmesi lazım. Kalbinin, amellerinin güzel olmasına dikkat etmesi lazım. Kalbini ıslah etmesi la-

zım. Tasavvuf ilminin sahasına girmesi lazım. Tasavvuf ilminin sahasına girmeden, dışarıdan dışarıya evin dışını boyamakla olmaz.

Evin içi çürük olduktan sonra merdivene bastığın zaman paldır küldür bodrumu boylayacak olduktan sonra, çiviler yüzünü, elini yırtacak olduktan sonra, örümcekler her tarafı kaplamış olduktan sonra, tahtaların arasına fareler girdikten sonra, akrepler tahta aralarına girip çıktığı zaman sen ona gidip de bir örtü atıp gece uyur musun?

Harap evlerdir. İnsanın kalbi de harap oldu mu hiçbir işe yaramaz. Dışını istediğin kadar boya, istediğin kadar pahalı kumaştan elbise diktir. İsteddiği kadar berbere gitsin, yüzünü tıraşlasın. Sinekkaydı tıraş olsun. Allah Teâlâ hazretleri insanın suretine bakmıyor, vücuduna bakmıyor, soyuna sopuna bakmıyor, zenginliğine bakmıyor. Kalbine bakıyor. Onun için kalbi müstakim olan insan cennete girer. Kalbimizi temizleyeceğiz.

﴿الَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾

*E lâ bi-zikrillâhi tatmeinnü'l-kulûbu.*<sup>5</sup>

“Kalpler ancak zikrullahla durulur, safîleşir. Huzura, sükûna kavuşur ve hoş hale gelir.”

Demek ki tevbe edeceğiz, Hakk'ın yoluna geleceğiz. Hakk'a mûtî olacağız. Hakk'ın zikri ile meşgul olacağız. İçimizde bir ateş parılda-yacak, bir nur peyda olacak. Bir aşk peyda olacak. Ondan sonra yola gireceğiz. Resûlullah Efendimiz'in hâlini anlayacağız. Ahlâkını öğreneceğiz, tavsiyelerini öğreneceğiz. Daha yakından tanıdıkça seveceğiz.

#### d. Salat-u Selâmı Çok Yapmak

Böyle olmazsa çok salât ü selâm etmekle, Resûlullah Efendimiz'e çokça salât ü selâm etmekle de Resûlullah'ın sevgisi kazanılır, Resûlullah'ın rızası kazanılır. Resûlullah sizi sever. Demek ki salât ü selâmı çokça edeceğiz. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki;

«رَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يَصِلْ عَلَيَّ ت  
حَسَنٌ غَرِيبٌ، حَب، ك، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.»

<sup>5</sup> 13/Ra'd, 28.

*Rağime enfü raculin zükirtü indehu felem yusalli aleyye.* “Burnu yerde sürsün o adamın ki yanında ben anıldığım halde bana salât ü selâm getirmiyor!”

Salât ü selâm getirmeyene böyle [tepkisi] vardır. Hatta Cebrail *aleyhisselam* böyle buyurmuş da Peygamber Efendimiz “Âmin!” demiş. Cebrail *aleyhisselam* Resûlullah’a salât ü selâm getirmeyenin böyle olmasını buyurmuş da Resûlullah Efendimiz de “Âmin.” demiştir. Onun için çokça salât ü selâm edeceğiz. Bir hadîs-i şerîfinde de buyuruyor ki;

“Cuma günü bana salât ü selâmı çokça edin!”

Demek ki elimizde tesbih, akşamdan veyahut cuma namazı kılınana kadar çokça salât ü selâm ederek Resûlullah’ın rızasını kazanmak, sevgisini kazanmak yolunda çalışmaya hemen başlayalım, inşaallah!

Tabii biz kendimiz yola girince, evlatlarımızı da din yoluna sokunca Resûlullah’ın yolunu öğrendiği zaman inşaallah onlar da Resûlullah’ı sevecek. Biz üzerinde durduk mu çocuğumuzu öyle yetiştirmek istedik mi inşaallah olur.

Muhterem kardeşlerim!

Bir esrâr-ı ilâhî vardır ki Allahu Teâlâ hazretleri bir insan bir şeyi sıdk ile istedi mi, cân u gönülden istedi mi Allah onu ona kavuşturuyor. Hani dedelerimiz kısaca; “Arayan Mevlâ’sını da bulur belasını da bulur!” demiş. Tekerleme tarzında söylemişler. Sen cân u gönülden istedin mi olur.

Küçük misallerle anlatayım: Mesela sabahleyin kalktın; “İnşaallah, bugün beş vakit namazımı camide kılayım. Yirmi yedi kat sevabı fazlamış!” diye bir niyet ettin, azmettin ki inşaallah bu böyle olsun. Öyle bir şeyler oluyor ki hani allem etmek kallem etmek falan deriz. Bakıyorsun, öğle namazını camide kılmışsın! Elhamdülillah, bak oldu. İstiyordun, nasip etti Allah. İkinci namazına bir bakıyorsun, hatta bazen caminin cemaati gitmiş oluyor. İmam bir yerde oluyor. “Eyvah, vakit geçti. Ben şurada namazımı kendim kılayım...” falan diyorsun. Bakıyorsun daha namaz kılınmamış, onunla kılıyorsun. Akşamı da kılıyorsun, yatsıyı da kılıyorsun.

İnsan iyi bir şey istedi mi Allah muradına erdiriyor. Siz de sıdk ile evladınızı, çocuklarınızı Resûlullah’ı sevecek evlatlar olarak ye-

tiştirmeye niyet ederseniz azmederseniz isterseniz o da olacak. O da muhakkak olacak.

Tabii, birden olan bir şey değil. Yılların içine yayılmış, uzun bir faaliyet olacak ama sonunda inşaallah çocuğunuz sizin yüzünüzü güldürür. Resûlullah'ın sevgili ümmetinden olur. Siz vefat ettikten sonra da inşallah size arkanızdan nice sevaplar gönderir. Peygamber Efendimiz bildirmiş ki;

“Bazı insanlar olacak, onlar kabre günahkâr girecekler. Çok kabahat işlediler, günah işlediler, ldler. Kabre günahkâr olarak yattılar. Ama arkasından dua edenleri çok. Dua ede, dua ede mahşer günü kıyamet kopup da kabirden kalktıkları zaman kabrinden günahsız olarak kalkacaklardır.”

O halde vefatımızdan sonra bizi hayır dua ile anacak evlatlar yetiştirmeye gayret edelim. Hayırlı evlat yetiştirmeye gayret edelim.

Hatta evlilikten murad nefsin arzuları değildir; hayırlı evlat yetiştirmektir! Hayırlı evlatlar, hayr'l-halefler yetiştirmektir. Arkasından senin yerine oturacak hayırlı kimse-leri yetiştirmek için evleniyoruz. Onun için oluyor evlilik.

Demek ki Resûlullah'ın sevgisini kazan-  
dırmak için ne yapmak gerekiyorsa yapacağız.  
Para ile muallim, hoca tutun. İki üç aile bir-  
leşin. İyi bir hoca tutun. Gelsin, anlatsın;  
gelsin öğretsin. Nasıl yapacaksınız, nerede,  
nasıl olacaksa bunu sağlamaya çalışın!

Bu Bursa'da bir mübareklik var. Bu Bur-  
sa'nın evliyâullahı, Resûlullah Efendimiz'in  
sevgisi konusunda çok ciddi çalışmışlar.

*Mevlîd-i Şerîf* nedir, mevlid kasidesi ne-  
dir?

Resûlullah'ın muhabbetidir. Resûlullah  
muhabbetinin coşmuş, şiire dökülmüş bir şek-  
lidir. Merhum Süleyman Çelebi, rivayete göre  
Emir Sultan'ın dervişlerindenmiş. Galiba ho-  
cası diyor ki;

“Hadi bakalım, muhabbet-i Resûlullah'a  
dair bir şeyler yazın da görelim, dinleyelim.”

Hem o yazmış hem de tarihte mevlid sa-  
dece Süleyman Çelebi tarafından yazılmış bir  
şiir değildir. Farklı birçok insanlar da mevlid-  
ler yazmışlar.

Demek ki anlaşılan dervişlerine o, toplu-  
ca söyledi. Ben öyle seziyorum, topluca söy-  
ledi de her birisi kabiliyetli nisbetinde, isti-  
datı nisbetinde mevlid kasideleri yazmışlar.

Biliyorsunuz bazen böyle bir manzumele-ri, Peygamber Efendimiz'le ilgili Yunus Emre'nin bir ilahisi insanın kalbinin katılığını yumuşatıyor da gözlerinden tıtır tıtır yaşlar döktürüyor. Onun için o şiirleri çocuklara okutmalı, öğretmeli.

Mesela;

*Canım kurban olsun senin yoluna*

*Adı güzel kendi güzel Muhammed*

*Şefaat eyle bu kemter kuluna*

*Adı güzel kendi güzel Muhammed*

gibi ilahileri çocuklara yazdırmalı ve ezberlettirilmeli!

Yalan yanlış, ters şeyler ezberleyeceklerine bunları ezberlettirmeli. Bu ilahileri bellettirmeli. Bir de ciddi kitaplar var, onları okutturmalı.

### e. Şifa-i Şerif Kitabı

Muhterem kardeşlerim!

En güzel her yerde bulunabilen, bu muhabbet-i Resûlullah'ı insanda en meydana getirebilecek olan kitaplardan bir tanesi; Kâdı İyâz isimli alimin *eş-Şifâ bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ*, *Şifâ-i Şerîf* diye anılan kitabıdır. Hakikaten gönüllere şifadır. Kalple-re şifadır, çok güzel bir kitaptır.



İşte onu öyle bir alim hocalar, İlahiyat Fakültesi'ndeki kardeşlerimiz, doçentler, profesörler ders olarak bab bab, bölüm bölüm okutsalar; insan o kitabı başından sonuna bir okudu mu Resûlullah'ın muhabbeti onun içinde biiznihî Teâlâ yerleşir. O kitabı tavsiye ederim. Hocalara okutmalarını tavsiye ederim. Muhterem cemaate de bu kitabı okutacak hocaları kendilerine aramalarını, ayarlamalarını, ısrar etmelerini tavsiye ederim.

Biliyorsunuz, eskilerin bir sözü var:

“Mârifet, iltifata tâbidir.” derler. Bilgi, hüner vs. rağbet olduğu zaman gelişir. Siz isterseniz hoca o dersi verir. Siz istemezseniz müşteri olmadığı zaman adam tezgâhını kapatır. Burada müşteri yok, diye kalkar gider. Onun için müşteri olun ki o kitaplar okunsun ve bu iş burada tekrar canlansın.

Elhamdülillah, Türkiye'nin en güzel diyarlarından birinde yaşıyorsunuz. En mübarek insanların metfun bulunduğu evliyâ diyarındasınız. Onların hâlleri insana tesir eder. Onların yanlarında bulunmak bile fayda eder. Onun için o *Şifâ-i Şerîf* kitabının buradaki kardeşlerimizin hepsine tavsiye ediyorum. Kendileri de okusunlar ama kuru okumaktan

ziyade duygulu bir hoca efendi güzel güzel anlatınca çok tesirli olur.

Rahmetli Celal Hoca'yı hatırladım. Celallettin Ökten Hoca çok büyük bir hocaydı. İstanbul'daydı. Soğanağa Camii'nde bir *Ihyâ ulûmi'd-dîn* dersleri verirdi! Kürsüye oturduğu zaman seçkin doktorlar, mühendisler, profesörler talebe olarak otururlardı. O da alim olduğu için çok güzel anlatırdı. Çok derin meselelere temas ederdi. Yudum yudum, çok kıymetli, şifalı bir ilacı içer gibi cemaati onu dinlerdi.

Hocanın ağzından öğrenilmesi başka olur. Bakın, tecvid diyoruz. Tecvid kitapları vardır. Dilerseniz Ulu Camii'nin yanındaki kitapçılardan tecvid kitabını alırsınız; ama tecvid kitaplarının hepsinin içinde baş tarafında yazar; "Tecvidi en güzel bir fem-i muhsinden öğrenirsiniz." der. Ağız güzel, eğitim görmüş bir hocadan öğrenilir, demek. Bu yazmakla, okumakla olmaz da hocadan öğrenilir, demek.

Onun için hocaları arayıp bulun, nereden ithal ederseniz ithal edin! Gelmesi için ikna edersiniz. Onlara böyle imkânlar hazırlayın.

Siz de talebe olun ve bu *Şifâ-i Şerîf*'i okuyun. Tadına doyum olmayacak, inşaallah.

Evlatlarımızı nasıl yetiştireceğiz?

*Hubbi nebiyyiküm.* “Resûlullahı seven, Resûlullah’a canını verecek gibi evlat yetiştireceğiz.” *Ve hubbi ehli beytihi.* “Resûlullah’ın ailesi, fertlerine karşı, ehli beytine karşı da saygılı ve sevgili olacağız.”

Hz. Âişe kimdir?

Peygamber Efendimiz’in mübarek zevce-lerinden, Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz’in kızıdır. Mü’minlerin anasıdır. Benim de başımın tacıdır, diyeceğiz.

Neden?

Muhterem kardeşlerim!

İnsan bir kimseyi sevdi mi çevresi ile beraber sever. Onun sevdiklerine de sever.

## f. Hocalara Talebe Olmak

Bizim talebelik zamanımızda okumuştuk, böyle bir camide ders görürlermiş. Hoca efendi arada ayağı kalkarmış. Ders görürken, talebeler karşısında otururken hoca efendi olduğu yerde birden ayağa kalkarmış. Allah Allah! Hoca efendi niye kalktı?!.. Sonra gene oturmuş. Sonra biraz birkaç satır okuduktan sonra yine hoca bir ayağa kalkarmış.

“Hocam biz bu ikide birde kıyamınızı, ayağa kalkmanızın sebebini pek anlayamadık. Lütfen izah buyurur musunuz?” diye sormuşlar.

“Rahmetli muhterem hocamın torunu sokakta oynuyor. Caminin de kapısı açık, onu oradan gördükçe hocama hürmetinden ayağa kalkıyorum.”

Hocasına hürmetten sokakta oynayan torunu kapıda göründü diye ayağa kalkıyor.

Birisiyle Beyazıt’a gidiyorduk. Otobüste Beyazıt’a gidiyorduk. O yaşlı olduğu için ben onun oturmasına müsaade ettim. Tam Çemberlitaş’ın yakınına geldik, oturduğu yerden ayağa kalktı. Daha Beyazıt’a gelmedik ki ineceğimiz yere gelmedik. Ne diye ayağa kalktı? Hocasının kabrinin yanından geçiyoruz. Orada, Çemberlitaş’ın orada kabristan var. Hocasını oraya defnetmişler. Hocasının kabrinin yanından geçerken ayağa kalkıyor. Otobüsün içinde ayağa kalkıyor.

Demek ki insan birisini sevdi mi hayatında da sever vefatından sonra da sever. Kendisinin de sever çevresini de sever. Ayağının tozunu da sever, kalemini de sever, bir hatırasını da sever...

Resûlullah Efendimiz tıraş oldu mu berberin yanında kıl kalmazdı, herkes yağmalayıp alırdı.

Neden?

Resûlullah'ın muhabbetinden berberin kesmiş olduğu kılları yağmalarlardı. Abdest sularını alırlardı. Abdest alan bir insanın suyu temizdir, onları yağmalarlardı.

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hırkasını bilmem falanca padişah, bilmem kaç bin, ne kadar büyük servetlere satın almış.

Neden?

Resûlullah'ın hırkası diye, Resûlullah'ın eşyası diye sevgi duymuştur!

İnsan birisini sevdi mi çevresini de sever.

“Seni seviyorum ama çevreni sevmiyorum. Çocuğunu sevmiyorum, şunu sevmiyorum, bunu sevmiyorum...”

Sevgi öyle yarım olmaz. Sevgi, çevresi ile beraber olur. Onun için Peygamber Efendimiz onu öğretiyor. Kendi ehl-i beytine de o sevgiyi de istiyor. Resûlullah'ı da seveceğiz, ehl-i beytini de seveceğiz. Ashabını da seveceğiz. Resûlullah'a bağlı olan ümmetini de seveceğiz. O bakımdan bu değere son derece dikkat etmeliyiz.

*Ve alâ kırâati'l-Kur'âni.* "Kur'an okumak üzere çocuklarınızı terbiye edin!"

İşte bizim en eksik olduğumuz yerlerden birisi de burasıdır. Kur'ân-ı Kerîm Allah'ın kelâmıdır. Kur'ân-ı Kerîm'in yüzüne bakmak bile sevaptır. Kur'ân-ı Kerîm'in bir harfini okuduğu zaman insan bir hasene alır. *Elif, lâm, mîm* dediği zaman *elif*'ine bir hasene, *lâm*'ına bir hasene, *mim*'ine bir hasene kazanır. Kur'ân-ı Kerîm; kendisini okuyan insana şefaath eder. Kur'ân-ı Kerîm âyetleri sayısınca insan cennette makam kazanır ve mertebesi yükselir. Mü'minin her şeyi Kur'ân-ı Kerîm'e bağlıdır. Kabirde Kur'ân-ı Kerîm kendisine yoldaş olacaktır, yol gösterecektir. Müminler, Kur'an-ı Kerim'i bilmezler. Okumazlar, tanımazlar, mânasını takip etmezler. Ahkâmına ittiba etmezler. Müslümanlıkta öyle bir avare halde ömürlerini geçirirler.

O halde bu akşamdan itibaren içimizde Kur'an okumayı bilmeyen kardeşler varsa Kur'an okumaya çalışsın, Kur'an'ı öğrensin. Kur'an'ı bilen kardeşlerimiz ezberini arttırmaya çalışsın. Kur'ân-ı Kerîm'i zaten okuyan kardeşlerimiz her gün belli bir miktar Kur'ân-ı Kerîm okumaya ihtimam eylesin. Zaten belli

miktarda okuyan kardeşimiz, her gün Kur'an tefsirinden üç beş sayfa çoluk çocuğu ile ailesi ile beraber okusun. Mânasını hem kendisi bilsin hem de aile efradına anlatsın.

Kur'ân-ı Kerîm hakkında Peygamber Efendimiz şöyle devam ediyor:

*Fe-inne hamelete'l-Kur'âni fî zıllillâhi.* “Çünkü Kur'an'a sahip olan insanlar, Kur'an'ı yüklenmiş olan insanlar, Kur'ân-ı Kerîm beyinlerinde, Kur'ân-ı Kerîm gönüllerinde olan insanlar, Kur'ân-ı Kerîm'i ezbere bilen, ahkâmına aşına olup da ona ittiba eden, ehl-i Kur'an olan insanlar çok yüksek mertebede olacak.” *Yevme lâ zılle illâ zılluhu me'a enbiyâihi ve asfiyâihi.* “Arş-ı Âlâ'nın Allahu Teâlâ hazretlerinin gölgesinde olacak. O mahşer gününde, başka gölgenin olmadığı zamanda gölgesinde olacaklar. Enbiyâ ile asfiyânın yanında yer alacaklar.”

Muhterem kardeşlerim!

Mahşer gününün ne kadar zor bir gün olduğunu Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerinden biliyoruz. Aklen de insan anlayabilir. Bütün insanlar mahşer yerinde toplanacak. Hz Âdem atamızdan, en son insana kadar bütün insanlar mahşer yerinde toplanacak. 50

bin yıl bekletilip de 50 bin yıl hakkın divanında duracaklar. Ayakta kalmaya dermanları olmayacak. Bir kısmı çökecekler:

وَتَرَى كُلَّ أُمَّةٍ جَائِيَةً قَفًّا

*Ve terâ külle ümmetin câsiyeten.*<sup>6</sup> "Hepsi diz çökmüş; korkudan tir tir titrer vaziyette, heyecandan tıkanmış durumda, konuşmaya tâkatları olmayacak şekilde orada bekletilecekler."

Güneş tepelerine yaklaştıracak. Bir mil kadar yaklaştıracak. Dünya ile Güneş arasındaki mesafenin ne kadar uzun olduğunu biliyorsunuz. Deniliyor ki; "Bu mesafe biraz yakın olsa Dünya'da hayat söner. Biraz uzak olsa bütün denizler buz tutar. İnsanlar yine yaşayamaz duruma gelir."

Dünyanın mesafesi ayarlı! İnsanoğlunun yaşamasına uygun bir tarzda Allah tarafından ayarlanmış. Güneşe daha yakın gezegenlerde hayat yok. Daha uzak gezegenlerde hayat yok.

Neden?

---

<sup>6</sup> 45/Câsiye, 28.



Rabbimiz, hayatın şartlarını buraya göre ayarlamış. İnsanoğlu güneşten istifade etsin, yağmurdan istifade etsin, yesin içsin de Rab-bine şükretsin, diye kâinatı insanoğlu için döşemiş Allahu Teâlâ hazretleri. İnsanın Allah tarafından sevildiğini bilmesi lazım. Mükem-mel varlık yaratıldığını, iltifata mazhar oldu-ğunu, ikramlara nâil olduğunu, ikramlar için-de yüzdüğünü bilmesi lazım.

### g. Hesap Gününün Dehşeti

“O dehşetli günde peygamberler bile *nefsî, nefsi, nefsi* diyecek.” diye bildiriliyor. Herkes kendi canının telaşına düşecek. “Ah benim bu hâlim ne olacak! Vay, benim dertli başım!..” diye herkes kendi başının telaşına düşecek.

﴿يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ وَصَاحِبَتِهِ

وَبَنِيهِ لِكُلِّ امْرِيٍّ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ﴾

*Yevme yefirru'l-mer'ü min ehîhi ve ümmihi ve ebîhi ve sâhibetihi ve benîhi li-küllî'mri'in minhüm yevmeizin şe'nün yuğ-nîhi.*<sup>7</sup>

<sup>7</sup> 80/Abese, 34-37.

“Tanıdığı akrabasından, anasından, babasından, çoluğundan, çocuğundan, ailesinden, eşinden, herkesten kaçacak!”

“Şimdi bu adam beni görürse hakkını ister. Dünyada kendisine zulüm etmişim. Hakkı üzerime geçmişti. Beni şimdi görürse burada yakama yapışır...” diye herkes birbirine adeta düşman olacak.

﴿الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ﴾

*el-Ehillâü yevmeizin ba'duhum li-ba'din aduvvun ille'l-müttakîn.*<sup>8</sup> “Buranın samimi dostları hani nerede, beraber bir masada oturanlar hani nerede? Kahvede, çayırdaki piknikte beraber gezenler hani nerede; onlar rûz-i mahşerde birbirlerine düşman olacaklar. Ancak muttakî kulların dostluğu kalacak. Ancak dervişlerin, hak dostlarının dostluğu kalacak. Geri dostlukların hepsi düşmanlığa dönecek.”

Herkes orada birbirine hasım olacak. Herkese kitabı verilecek. Mücrimler defter-i âmâlini açtığı zaman her şeyin kay-

---

<sup>8</sup> 43/Zuhruf, 67.

dedilmiş olduğunu görünce fena halde korkup dehşete düşecekler.

﴿مَا لِهَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا

﴿أَحْصِيهَا﴾

*Mâ li hâze'l-kitâbi lâ yuğâdiru sağîreten ve lâ kebîreten illâ ahsâhâ.*<sup>9</sup> “Bu ne biçim tespit ve kayıt ki küçük-büyük değil her şey kaydedilmiş. Hiçbir şey ihmal olmamış. Hiçbir şey atlanmamış!” diye korkacaklar.

O dehşetli günde herkes tir tir titreyecek ve hesaba çağrılacaklar. O hesaba çağrıldıkları zaman, o günahlar ortaya döküldüğü zaman mahşer halkı bazı iyi bildikleri insanların kötülüklerini görünce;

“Yazıklar olsun! Biz de seni dünyada adam sanıyorduk!..” diyecekler. Mahşer hal-kına insanlar rezil olacaklar. Ayıpları ortaya döküldüğü zaman inceden inceye hesaba çekilecekler. O mizan ortaya getirildiği zaman, amellerin tartıldığı mizan ortaya getirildiği zaman o mizanın azametinden melekler dehşete düşecekler. Çünkü semâvâtı ve arzı içine alacak kadar büyük mizanlar olacak. O mah-

<sup>9</sup> 18/Kehf, 49.

keme-i kübrâ kurulacak. Kulun hesabı görölürken hak sahipleri gelip dizilecekler. “Yâ Rabbi! Bu kulda bizim hakkımız var. Onu alıver bize!..” diyecekler. Davacı olacaklar. O zor günde, o zor hesabın sonunda ehl-i cennet bir tarafa ayrılacak, ehl-i cehennem bir tarafa ayrılacak.

Bu dehşetli işler içinde insanlar terler içinde bocalarken mahv u perişan, kahrolmuş durumdayken bazı kullarının Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde gölgelenmesi ne demek biliyor musunuz?

Tariflere sığmayan bir nimet demek. Nasıl dünyadaki insanlar gökyüzündeki yıldızları pırıl pırıl parlıyor gibi görüyorlarsa mahşer halkı da bu mübarek insanları havalarda, yükseklerde, pırıl pırıl parlıyor görecekler.

“Kim bunlar, bunlar kim?” diye soracaklar. İşte onların kimler olduğu hadîs-i şerîflerde anlatılmış. Bu hadîs-i şerîfte de bir tanesi anlatılıyor:

*Fe-inne hamelete'l-Kur'âni fî zıllillâhi yevme lâ zille illâ zılluhu.* “Hamele-i Kur'ân olan, hafız olan, ehl-i Kur'an olan, Kur'an'ı seven, Kur'an'ın ehli olan, Kur'an'ın kendisine şefaatt ettiği insanlar, kafasında Kur'ân-ı

Kerîm bulunan, gönlünde Kur'ân-ı Kerîm'in aşkı, şevki olan, âyetleri olan kimseler Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde gölgelenecekler. Mahşer gününün dehşetine düşmeyecekler. Rabbimiz onlara ikram etmiş.

“Kullarım! Şu kürsülere çıkın, şu nurdan minberlere oturun!”

﴿لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

*Lâ havfun aleyhim ve lâ hüm yah-zenûn.*<sup>10</sup>

“Korku yok. Hüzün yok. Mahzun olmak yok, endişe yok, telaş yok!”

Allah'ın inzibatına mazhar olmuş bir kul olmak istemez misin? İstemez miyiz, canımızı veririz. Bin defa canımızı veririz.

Can vermeyi istemiyor Allah. Çok büyük bir şey istemiyor. Ehl-i Kur'an ol. Kur'an ehli ol, mübarek. Kur'an ehli ol, yeter. Canın sağ kalsın, canın sana kalsın. Uzun ömürlü, muammer ol. Çok yaşa, Allah senden razı olsun. Canını istemiyor Allah. Kur'an ehli ol, diyor, Kur'an oku. Kur'an'ı anla, anladığınızı uygula. Kur'an'ı anla, anladığınızı uygula yeter. Başka

---

<sup>10</sup> 10/Yunus, 62.

bir şey istemiyor, aşırıya gitme. Tamam, istediği kadarını yap, yeter. Kur'an'ın ehli ol!

## h. Kur'an-ı Kerim Okuma Adabı

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Büyüklerimiz diyorlar ki; "Biz Kur'ân-ı Kerîm'i hızlı hızlı okumazdık. Kur'ân-ı Kerîm'i biz aşır aşır okurduk. Onar âyet, dokuz âyet, sekiz âyet; bir grup âyeti beraber okurduk. İyice hazmederdik, iyice mânasını anlardık. Anladığımız mânayı da hayatımızda uyguladık, tatbik ederdik, onu uyguladıktan sonra da öteki âyetlere geçerdik."

Bu güzel bir metottur. Siz de Kur'ân-ı Kerîm'i böyle okuyun!

İkbal Kur'an okurmuş. Pakistan'ın meşhur alimi, şairi, filozofu İkbal, İkbal-i Lâhorî Kur'an okurmuş da babası da ârif bir kimse. İkbal'i yetiştirmiş, İkbalin babası; kolay mı o da alim bir kimse. O da İkbal'in yanından geçerken dermiş ki;

"Oğlum, Kur'an mı okuyorsun?"

"Kur'an okuyorum baba." Yine geçermiş bu tarafa. Yine;

"Oğlum Kur'an mı okuyorsun?"

"Kur'an okuyorum baba." Bir daha geçermiş;

“Kur’an mı okuyorsun?”

“Kur’an okuduğuna dikkat et! Gazete okumuyorsun ki, kitap okumuyorsun ki, boş bir şey okumuyorsun ki; Allah’ın kitabını okuyorsun, bütün dikkatini ona topla, derinlemesine, nüfuz ederek oku!”

Peygamber Efendimiz nasıl okurdu?

Peygamber Efendimiz Kur’ân-ı Kerîm’i tertil ile okurdu. Tane tane okurdu, medlerini uzata uzata okurdu. Tercî yapmazdı, ses nağmesi yapmazdı. Düz okurdu, ciddi okurdu ama makam ile okurdu.

Tercî yapmadan okurdu Peygamber Efendimiz. Dururdu, müjde âyetleri geldiği zaman, güzel şeyler anlatıldığı zaman onu Allah’tan isterdi. Azap âyetleri geldiği zaman Allah’tan kendisini korumasını isterdi. Allah’ın azabından Allah’a sığınırdı. Korku âyetler geldiği zaman ağlardı.

Peygamber Efendimiz diyor ki; “Kur’ân-ı Kerîm’i okurken ağlayın! Ağlayamazsınız bile hüzünlenin, ağlıyormuş gibi yapın!”

Ağlıyormuş gibi yapın, içinize belki yavaş yavaş o ağlama duygusu bir zaman gelir de Allah o ağlama duygusunu da ihsan eder. İşte öyle okuduğu zaman Kur’an okumuş olursu-

nuz. Paldır küldür okunduğu zaman okunmamış gibi olur.

Kur'ân-ı Kerîm anlaşılacak için indirildiğinden anlamaya çok dikkat edelim. Kur'ân-ı Kerîm'in öğrenilmesine hepimiz koşalım. İnşallah, Rabbimiz cümlemizi Kur'an'ın ehli eylesin.

İbretli olduğundan bir yaşlı adamcağızın hatırasını her yerde anlatıyorum:

Cemaatler bazen değişiyor. Tabi her zaman aynı cemaat aynı yere gelmediğinden burada bir kere söyleyeyim.

Yaşlı bir zat bir hoca efendiye gelmiş demiş ki; "Hocam, bana mahâric-i hurûfu talim eyle!"

*Kaf* nasıl, *ayn* nasıl, peltek s nasıl telaffuz edilir. *Sad*'ın telaffuzu nasıl olacak, *dad* nasıl olacak...

*Gayri'l-mağdûbi aleyhim vele'd-dâllîn*, diyor.

*Maktûbi* ne demek, *maktûbi* diye bir şey yok ki! *Mağdûbi*; *gayın*, *gayın* olduğunu söyleyemiyor.

Birtakım diplomalar almış ama yapamıyor. Hoca efendiye gelmiş:



“Bana mahâric-i hurûfu öğret, bunu doğru düzgün okuyayım.”

Yanıındaki bir zât, onunla arkadaş, ahbablığı iyi olan, nazı geçen, sözünü kaldırılabileceği bir zât demiş ki;

“Yahu senin bir ayağın çukurda, mahâric-i hurûfu öğrensen ne olacak! Zaten yetmiş beş yaşına gelmişsin. İhtiyarlamışsın, bastonsuz gezemiyorsun. Belini doğrultamıyorsun. Mahâric-i hurûfu öğrensen ne olacak öğrenmesen ne olacak?!..” O da şöyle başını çevirmiş. Yine biraz mahzun bir şekilde ona demiş ki;

“Biliyorum, ömrümün sonuna yaklaştığımı biliyorum ama Rabbim benim canımı ilim yolundayken alsın diye, ilim yolunda gidip gelirken camiye mahâric-i hurûfu öğreneceğim diye, talebe diye giderken gelirken canımı alsın diye böyle yapıyorum.”

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

İlmin yaşı yoktur! Yarından itibaren şu Kur’ân-ı Kerîm’in ehli olmak için bir gayrete geçelim. Kur’ân-ı Kerîm’in okunmasını öğrenelim, mahâric-i hurûfu öğrenelim. Tertilini öğrenelim, tecvidini öğrenelim. Tefsirini öğ-

renelim. Ahkâmını yudum yudum, belleğe belleğe, ezberleye ezberleye ilerleyelim.

Kur'an'ın ehli olalım da Resûlullah'ın şefaatine, Kur'ân-ı Kerîm'in şefaatine nâil olalım da Ârş-ı Âlâ'nın gölgesinde gölgelenen bahtiyarların arasında dâhil olup Rabbimiz'in nimetlerine erip ikramına, ihsanına erip cennetine girip cemâliyle müşerref olalım.

*Fâtiha-i Şerîfe mea'l-besmele!*

**Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN**

21 Safer 1410 / 23.09.1989

Bursa

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

